

PO ZASEDANJU ITALIJANSKO - JUGOSLOVANSKEGA ODBORA**Odposlanec rimske vlade na obisku v Jugoslaviji****Vse tesnejše sodelovanje med sosednima državama -
Tržaški zagrizenci so edina ovira trajnemu prijateljstvu**

Ta teden nam je prinesel dva dogodka, ki vzbujata pozornost v vseh krogih, zanimajočih se za odnose med Italijo in Jugoslavijo: po 14-dnevnih razpravah in posvetih je bilo v Rimu zaključeno 5. zasedanje mešanega odbora, ustanovljenega za zaščito narodnih manjšin na bivšem Tržaškem svobodnem ozemlju, in v ponedeljek zvečer je odpotoval na uraden obisk v Jugoslavijo italijanski zunanji podminister Alberto Folchi.

Njegovemu potovanju je treba pripisati precejšnjo politično važnost. To je razvidno že iz pisanja vladnega časopisja in po tem, da je Folchi pred odhodom imel dolgotrajna posvetovanja v zunanjem ministrstvu, obsežen razgovor s Pello in dolg pomenek s samim ministrskim predsednikom Segninem, da se natančno določi, kakšen bodi namen in cilj njegovega poslanstva v sosedni državi.

**»V KORIST SPLOŠNEGA MIRU
IN NAPREDKA«**

»Potujem v Beograd«, je izjavil Folchi, »na prijazno vabilo vlade Jugoslovanske republike. Za časa svojega bivanja bom imel vrsto stikov s pomembnejšimi možmi, odgovornimi za jugoslovansko zunanjo politiko. V duhu pristrčnosti in medsebojnega razumevanja, označujočem današnje italijansko-jugoslovanske odnose, bomo preučili v prvi vrsti vprašanja, ki nas skupno zadevajo«.

Folchi je naglasil, da je med sosednima državama bila že doslej sklenjena cela vrsta ugodnih dogovorov: »Tako sporazum o ribolovu, pogodbe o obmejnem prometu, socialnem zavarovanju in o cestnih ter letalskih zvezah«. Značilno je, da je Folchi tudi sporazum o ribolovu označil za koristno pogodbo, čeprav so zoper njo dvignili krik vsi tukajšnji nacionalisti od Piccola do glasila Kat. Akcije Vite Nuove.

Odposlanec rimske vlade je nadalje pohvalil zelo ugoden razvoj gospodarskega sodelovanja med sosednima državama. Samo v enem polletju 1958., je rekel, je izmenjava blaga dosegla vrednost 63 milijonov dolarjev, letos je bil pa sklenjen sporazum o dobavi raznih potrebščin Jugoslaviji v vrednosti 50 milijonov dolarjev. »Vse to«, je poudaril Folchi, »nas ne navdaja samo z zadovoljstvom, ampak nas vzpodbuja, da bi raztegnili sodelovanje obeh dežel še na druga področja«. Taka politika je ne le v korist Italije in Jugoslavije, temveč obenem »splošnega miru in napredka«.

Cetudi vladajo danes v Jugoslaviji komunisti, v Italiji pa krščanski demokrati in dasi je Italija vključena v vojaško-politični tabor Atlantske zveze, medtem ko je Jugoslavija izven vojaških taborov, se je med deželama ob Jadranu razvilo tako tesno in zaupno sodelovanje kot še nikoli v prejšnjih časih. Obe vladi želita, da bi se prijateljski odnosi še poglobili in razširili na najrazličnejša nova področja.

NARODNE MANJSINE

V tej politiki naletavata pa, kot je naravno, na razne ovire. Italiji povzroča največje težave vprašanje naše narodne manjšine na Tržaškem. Slovenci in njihova matična država zahtevajo, naj se Posebni statut iz londonskega sporazuma na enak način izvede na Koprščini in v Trstu. Iz tega sledi, da nam ne pritičejo samo šole v materinem jeziku, temveč tudi druge pravice, tako na priliko dvojezičnost na sodnih in v vseh javnih uradih in javnih napisih.

Toda čeprav je ta zahteva tako naravna in pravična, da bolj biti ne more, je izzvala med laškimi nestrpneži v Trstu naravnost brezumno nasprotovanje. V tem vprašanju ni razlike med fašisti in tako imenovanimi »zavednimi katoličani«. Saj bo ostalo za vselej zapisano v domači zgodovini, kako je glasilo Ital. Kat. Akcije Vita Nuova označilo dvojezičnost, se pravi uradno rabo slovenščine pri nas za nekaj, kar je v nasprotju »z naravo«. In do danes ni bil zavoljo tega protikrščanskega in protičloveškega dejanja še noben krivec klican na odgovornost.

Brezuspešna pogajanja

Združenim naporom domačih zagrizencev, od fašistov do duhovnikov okoli Vite Nuove, se je tako s pomočjo tukajšnjih demokrščanskih politikov tudi posrečilo, da se je 5. zasedanje mešanega jugoslovansko-italijanskega odbora zaključilo brez slednjega vidnega uspeha. Po dvotedenskih razgovorih je zunanje ministrstvo v Rimu lahko objavilo samo kratko obvestilo, da so si člani obeh odposlanstev na »izčrpen, odkritosrčen in koristen način izmenjali nazore o vprašanjih, ki se tičejo« obeh narodnih manjšin. Posveti so potekali v prijateljskem vzdušju. O kakem stvarnem uspehu ni v obvestilu nobene besede.

Da so res na dolgo razpravljali, se vidi že po 50 strani dolgem zapisniku ki so ga pred razstankom podpisali. Pogajali so se o manjšinskem šolstvu, govorili o potujčenih

HUJSKANJE SE NEOVIRANO NADALJUJE

Vita Nuova, ki je podrejena škofu, nasprotno še zmerom piše proti dvojezičnosti, kar ne pomeni nič drugega kot proti izvedbi londonske pogodbe ter s tem konec koncev proti pomirjenju in sodelovanju obeh sosednih narodov in držav. Kdor se hoče o tem uveriti, naj vzame v roke zadnjo številko Vite Nuove in prebere v njej članek, posvečen Folchijevemu potovanju v Jugoslavijo.

Tako lahko piše samo list, ki je zunanji politiki demokristjanske vlade odločno nasproten, in ne glasilo katoličanov, pripadajočih politično k vladni stranki. Gospode prav malo briga izjava njihovega zunanjega ministra, da je politika, ki jo vodi danes Rim na Jadranu, v korist Italije ter »splošnega miru in napredka v svetu«. Važnejše kot vse te vrednote je zanje stalno ščuvanje zoper vse, kar je slovensko in jugoslovansko.

Prav nič zatorej ne pretiravamo, temveč samo ugotavljamo neovržno resnico, ako trdimo, da je v naših krajih najhujša nasprotnica zunanje politike katoliške Italije tukajšnja Kršč. demokracija s tistimi nacionalističnimi cerkvenimi krogi, ki ji ob volitvah dajejo zaslombo v množicah italijanskih vernikov. Kaj bi namreč mogli storiti fašisti, kaj bolni in na pol blazni Il Piccolo s svojim ščuvanjem proti Slovenem in dvojezičnosti, ako bi ne našel opore v enako mislečih voditeljih tukajšnje Kršč. demokracije?

priimkih, predvsem pa o dvojezičnosti. Il Piccolo, ki ima prav gotovo stike z rimskimi vladnimi krogi, trdi, da so ravno v vprašanju dvojezičnosti šli nazori obeh odposlanstev močno narazen. List obdolžuje Jugoslovane, da so onemogočili uspešen zaključek zasedanja, ker so zahtevali, naj se raba slovenščine uvede tudi v uradno poslovanje in javno življenje Trsta.

Ker se niso mogli zediniti, je bilo vprašanje izročeno v razmotrivanje in sklepanje prihodnjega sestanka mešane komisije, ki bo spomladi v Beogradu.

FOLCHI BO VIDEL TUDI TITA

Medtem ko to pišemo, se pa nahaja Segnjev zastopnik že v Beogradu in bo skušal pripraviti pogoje za mirno rešitev vseh

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

Nedelja, 15. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... kronika 7 dni v Trstu; 15.20 Slovenska zborovska glasba; 17.00 Hasan Aginica, tragedija v treh dej. (Milan Ogrizović - Anton Funtek); igrajo člani RO; 18.40 Koncert slovenskih solistov; 21.00 Pesniki in njih stvaritve: Salvatore Quasimodo (J. Tavčar); 22.00 Nedelja v športu; 22.35 Pojeta Jelka Cvetičar in Majda Sepe z orkestrom Franca Russa.

Ponedeljek, 16. novembra, ob: 18.00 Oddaja za najmlajše - V deželi Cirimurcev, pravljica (Ivo Sorli - Jože Zupan); igrajo člani RO; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Alban Berg: Wozzeck, opera v treh dej.; rimski simfonični orkester in zbor Italijanske radiotelevizije vodi Nino Sanzogno. Približno ob 21.10: Opera, avtor in njegova doba. Približno ob 21.50: Mala literarna oddaja.

Torek, 17. novembra, ob: 18.00 Radijska univerza - Tone Penko: Zanimivi plazilci in dvoživke tujih dežel - »Leteči zmaj«; 18.10 Slavenski: Cantata mladosti, zbor in orkester Beograjskega radia vodi Borivoj Simić - Vrabec: Delo, iz simfoničnega triptiha »Tri obdobja«, simfonični orkester Ljubljanskega radia vodi Oskar Kjuder; 19.00 Sola in vzgoja - Svetko Skok: Pomen učenja tujih jezikov na Tržaškem; 21.00 Mojstri groze - Robert Hichens: »Kako je prišla ljubezen k profesorju Guildi« (Fr. Jeza); 22.00 Umetnost in življenje - Mirko Javornik: »Kulturno pismo z Dunaja«; 22.15 Jugoslovanski skladatelji - Matija Bravničar (P. Merku).

Sreda, 18. novembra, ob: 18.00 Z začarane police - Marija Polak: Vsevedni Ivan; 18.30 Slovenske instrumentalne zasedbe; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 21.00 John Gabriel Borkman, igra v 4 dej. (Henrik Ibsen - Fran Albrecht); igrajo člani RO.

Četrtek, 19. novembra, ob: 12.55 Ansambel Yvette Horner; 18.00 Radijska univerza - Oskar Reya: Pomenki o meteorologiji - »Jugovina in burja na Primorskem«; 18.35 Slovenske narodne pesmi; 19.00 Širimo obzorja - Drago Stoka: Vzori mladini - »Angelo Rizzo«; 21.00 Obletnica tedna - Miran Pavlin: »25-letnica smrti Karla Lindeja, izumitelja hladilnika«. Približno ob 22. uri: Iz sodobne književnosti - Ruda Jureček; »Françoise Mauriac v svojih spominih«.

Petek, 20. novembra, ob: 18.00 Lovski spomini Ivana Rudolfa: »Klateža«; 18.10 Arthur Honegger: Liturgična simfonija; 19.00 Sestanek s poslušalkami; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.20 Opera glasba; 22.00 Znanost in tehnika - Anton Mlinar: »Ochoa in Kornberg, letošnja Nobelova nagrada za medicino«; 22.15 Koncert violinista Roka Klopčiča, pri klavirju Marjan Lipovšek - Lovc: Tri pisma; Vodopivec: Arijia.

Sobota, 21. novembra, ob: 16.00 Dante Alighieri: Božanska komedija, »Vice«, 2. spev, pripravil Boris Tomažič; 18.00 Radijska univerza - Mario Labroca: »Kako poslušamo glasbo?«; 18.20 Bosanske pesmi in folklorni plesi; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.40 Zbor Emil Adamič; 21.40 Mesto ponoči - IV. del - »Nota, ki ubija«, dram. zgodba (Ezio D'Errico - Vinko Suhadolc); igrajo člani RO; 22.00 Skladbe Aleksandra Borodina; 22.30 Jugoslovanske ritmične popevke.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 15. novembra, **nedelja**: Leopold
- 16. novembra, **ponedeljek**: Otmar
- 17. novembra, **torek**: Gregor
- 18. novembra, **sreda**: Roman
- 19. novembra, **četrtek**: Elizabeta
- 20. novembra, **petek**: Srečko
- 21. novembra, **sobota**: Darovanje Dev. Marije

— • —

MESTA TELEFONOV

Telefon si vedno bolj osvaja svet. Po številu pa ne prvačijo velemesta, temveč trgovski kraji. Najbolj uporabljajo telefon v Štokholmu. Na vsakih sto prebivalcev računajo okoli šestdeset aparatov. Za švedsko prestolnico sledi Berlin, nato šele New York. Na četrtem mestu je pa Milan. Na vsakih sto meščanov jih ima štirideset svoj telefon.

Odposlanec rimske vlade na obisku v Jugoslaviji

še spornih zadev, ki razdvajajo obe državi. Da spada mednje tudi vprašanje slovenske narodne manjšine, je izven vsakega dvoma.

Glavno glasilo jugoslovanskih komunistov in beograjske vlade Borba piše namreč, da bi cilj Folchijevega obiska moral biti, ustvariti ugodno ozračje, v katerem bi se mogle uresničiti »pravice narodnih manjšin, razširiti kulturne izmenjave in okrepiti gospodarski odnosi«. Politično pomembno je, da navaja Borba na prvem mestu narodne manjšine.

Iz tega sledi, da bodo te dni v Jugoslaviji razpravljali tudi o tukajšnjih Slovencih in njihovih pravicah. Kaj bo Jugoslavija n. pr. glede dvojezičnosti zahtevala, ne more biti sporno; pač isto, kar zahteva Italija za svoje ljudi v Koprščinu: rabo jezika manjšine v vseh uradih, razglasih in javnih napisih. Enako stališče bo branil seve Tito, ko se bo sestal s Folchijem.

Stvar je zelo važna, zakaj od zadovoljive ureditve položaja narodnih manjšin je konec koncev odvisno res trajno sodelovanje in prijateljstvo tudi med sosednjima državama. Če hoče Italija ta cilj uresničiti, mora izdati odlok, s katerim se strogo kaznuje slednje širjenje narodne mrznje; Kršč. demokracija mora ukloniti svoje tržaške pristaje strankarski disciplini in jih prisiliti k spoštovanju mednarodnih pogodb, ki jih je Rim podpisal.

Ravno tako je nujno potrebno primorati tukajšnjo nacionalistično duhovščino, da se v svojem zadržanju do slovenske manjšine drži načel in predpisov katoliške morale, po kateri so pred Bogom vsi narodi, veliki in majhni, močni in šibki, enakopravni! Če tukajšnja cerkvena oblastva v tej važni in obenem sramotni zadevi ne more narediti reda, bi bilo nujno potrebno, da odločno poseže vmes vrhovno vodstvo Cerkve v Rimu.

Slovensko šolstvo pred parlamentom

Iz Rima prihaja vest, da je včeraj začel parlament končno obravnavati vprašanje zakonitve našega šolstva. V pretres sta prišla zakonska načrta, ki ju je predložila deseterica poslancev, in sicer 8 komunistov in 2 Nennijskega socialista, ustavnemu odboru zbornice. Oba osnutka zahtevata, naj bo Slovincem zagotovljen pouk v materinem jeziku ravno tako na Tržaškem kot na Gorškem in v Beneški Sloveniji ter Kanalski dolini. Odbor je pod predsedstvom Scelbe ugotovil, da načrta ne nasprotujeta ustavnim predpisom republike.

Zanimivo je, da so med razpravo razni demokristjani, monarhisti in fašisti zahtevali, naj o vpisu otrok v slovenske šole ne odločajo njihovi starši, marveč posebna komisija. Čuli so se tudi glasovi, da naj bo vpis v slovenske šole dovoljen samo dijakom italijanskih državljanov, kar je očitno spet uperjeno proti družinam optantov, ki bi morali izročiti svojo deco potujočevalnicam!

Vlada, kateri pritiče glede našega šolstva seve odločilna beseda, ni še predložila svo-

jega načrta parlamentu. To bo morala v kratkem storiti, ker se je tako obvezala pred mešanim jugoslovansko-italijanskim odborom za zaščito manjšin. Tedaj bomo šele videli, kakšne namene ima s Slovenci.

Pričakujemo, da bodo voditelji naše matične države govorili o tem za naš narod življenjskem vprašanju tudi s Segnijevim odposlancem Folchijem, ki se nahaja te dni v Jugoslaviji.

Obrazložiti mu morajo, da spada pravično in širokosrčno ravnanje z manjšinami med prve pogoje prijateljstva obeh držav.

— • —

INDIJA IN KITAJSKA

Ministrski predsednik Ču En Lai je predlagal Nehruju, naj se spor med obema deželama za zdaj reši na ta način, da umakneta Indija in Kitajska vsaka svoje vojaštvo za 20 km od meje v notranjost. Zatem naj se pričnejo pogajanja o dokončnih mejah.

Ker pa je znano, da kitajski komunisti zahtevajo zase nekatere indijske pokrajine, ki so tako obsežne kot ena tretjina Italije, je Nehru predlog Pekinga odbil. »Naša politika«, je poudaril na velikem shodu, »je bila vselej za to, da se obmejni spori mirno rešujejo; toda če kdo naše ozemlje napade, tedaj se moramo z vsemi močmi braniti. Himalaja, ta krona Indije, je sestaven del naše domovine«.

Hruščev v tej zadevi ne brani kitajskih komunistov, temveč je le pripravljen posredovati med sptima državama.

FRANCIJA IN MEJE POLJSKE

Predsednik francoske republike se je sestal v torek z okoli 600 domačimi in tujimi časnikarji ter jim govoril o zunanji politiki svoje domovine. V poznejšem prostem pomenku je neki nemški dopisnik stavil De Gaulle vprašanje, kaj misli o sedanjih mejah med Nemčijo in Poljsko.

General je s precej odločnim poudarkom odgovoril, da Francija smatra današnje meje ob Odri in Nisi za dokončne, to je nespremenljive. Francija je prva zapadna velesila, ki se je v tem vprašanju postavila odkrito na stran Poljakov, čeprav je vedela, da bo to izzvalo v Adenauerjevi Nemčiji veliko negodovanje.

SEJNI IN FANFANI — OBA ZMAGOVALCA!

V Italiji ljudje še zmerom ugibajo, kakšne bodo posledice zadnjega občnega zbora Kršč. demokracije v Florenci. Mnogi trde, da pojde odslej vsa italijanska politika bolj na desno, ker je bil Fanfani poražen, saj je dobil v vodstvu stranke le 32 sedežev, medtem ko je Segnijevih ljudi bilo izvoljenih 52.

In priznati je treba, da je Segni številčno res zmagal. Toda to je dosegel v glavnem le s tem, da je sprejel v svoj program skoro vse socialne in levičarske zahteve fanfanijevcev. Ogromna večina občnega zbora je načelno odklonila sodelovanje z desničarji in zlasti s fašisti, medtem ko si ni nihče upal predložiti resolucije, ki bi kar vnaprej zabranila stranki sodelovanje z Nennijevimi socialisti. Idejno je zatorej zmagal Fanfani!

Glavni tajnik Moro si sedaj prizadeva, da bi v vrhovno vodstvo spravil predstavnike vseh struj, da bi obnovil enovitost stranke, katera je pa tako omajena kot še nikoli od njenega obstanka.

„Zadostilne mere“

Il Piccolo piše, da so Jugoslovani na zadnjem zasedanju mešanega odbora v Rimu naglasili, kako je Jugoslavija izpolnila vse obljube, ki jih je glede šolstva italijanske manjšine dala na prejšnjem sestanku v Beogradu. In res so jugoslovanska oblastva odprla v Kopru, Izoli in Piranu 1. oktobra triletno gospodarske tečaje s poukom v italijanskem jeziku. Otroški vrtci delujejo v istih treh krajih in Sečovljah, čeprav jih obiskuje skupno le 27 italijanskih otrok.

Se važnejše se nam pa zdi, da je izšlo navodilo oblastvom, naj poskrbe, da bodo italijanski starši res vpisovali svoje otroke v italijanske šole. Jugoslavija je nadalje pristala na to, da smejo na teh šolah poučevati tudi učitelji, ki nimajo jugoslovanskega državljanstva, torej učne moči iz Italije.

Il Piccolo trdi, da vse to ni nič posebne, češ da gre pač le »za zadostilne mere«, s katerimi se popravljajo stare krivice. Tako pisanje je seveda lažno in hujskaško. Kakšen »zadostilen ukrep« naj bi na priliko bil, da je Jugoslavija poleg vsega letos odprla v Piranu še **ново italijansko gospodarsko srednjo šolo**, ki prej nikoli ni obstajala?

Potučeni priimki

Il Piccolo poroča, da je bilo v Rimu tudi govora o priimkih, ki jih jugoslovanska ob-

lastva pripadnikom manjšine slovani s tem, da stavijo nanje kljuke in strešice, katerih prej niso imeli. Če je to res, so pritožbe utemeljene, zakaj po našem ima vsak človek pravico nositi priimek v obliki, katero hoče, ne da bi se oblastva smela v to mešati.

Nedopustno in sramotno je na primer, da občinski uradi v Trstu in Gorici Slovincem še **danesh črtajo** s priimkov strešice in jim vsiljujejo italijanske oblike. Nujen »zadostilni ukrep« bi bil, da se to prepove in — popravi.

Še bolj kričeča krivica pa je, da po padcu fašistične strahovlade Italija ni takoj razveljavila vseh oblastvenih odlokov, s katerimi so bili nasilno popačeni ali celo popolnoma spremenjeni slovanski priimki naših družin. Vsem Slovincem bi morala biti samo po sebi uradno vrnjena imena njihovih očetov. Zakonski ukrep, ki so ga v tej zadevi izdali zavezniki, tega ni storil, in komisar Palamara je celo **ta njihov ukrep razveljavil**. S tem je še bolj otežil Slovincem, da pridejo spet do svojih priimkov!

Če že govore o »zadostilnih merah«, imajo ravno tu priliko, da jih izdajo, ter tako zbrisejo eno najgrših sramot, s katero je fašizem onečedel Italijo pred omikanim svetom.

Duhovniki - delavci

V Franciji je za časa zadnje vojne nastalo zanimivo gibanje med duhovniki. Ker so jim lastne skušnje in natančne statistike odkrile, kako se velikansko število mestnega prebivalstva in zlasti delavstva čedalje bolj odtujaše Cerkev, so si postavili vprašanje, **kakšnih sredstev se je treba poslužiti**, da se proletarijat, ki tvori v nekaterih državah večino, spet pokristjani.

In prišli so do zaključka, da je najprej potrebno dodobra poznati razmere, v katerih delavci živijo, težave, s katerimi se bore njihove družine, in z vsemi silami pomagati, da se odpravijo krivice, ki jih tlačijo. Zato je skupina francoskih duhovnikov sklenila, da postanejo kratkomalo sami — delavci.

Z odobrenjem nekaterih pogumnih škofov so si izbrali najtežje in najslabše plačane delavske poklice. Šli so pod zemljo kot rudarji ali v pristanišča kot nosači, kjer so na ramenih prekladali težke vreče blaga. Nobena še tako nizka in naporna služba se jim ni zdela ponižujoča. Da bi postali z delavci eno, so se naselili kot oni v bednih mestnih četrtih in v vsem delili njihovo usodo.

Odlok sv. stolice

Ker so bili požrtvovalni in povrh izobraženci, so si kmalu pridobili med delavci ugled. Izvoljeni so bili večkrat v sindikate in uspešno pomagali voditi stavke. V prostem času so med delavci darovali sv. mašo in jim razlagali evangelij. Kjer so se francoski duhovniki - delavci pojavili in odločno pomagali proletariatu, je sovraštvo do Cerkve ponehvalo in družine so se vračale malo po malem h krščanstvu.

Ti duhovniki so zbudili seve ostro nasprotovanje kapitalistične gospode, ki jih je žigosala za »komuniste«. S časom so se

pa pojavile kritike tudi v cerkvenih krogih. Ti so očitali duhovnikom - delavcem, da v svoji vnemi za proletarijat čestokrat zanemarjajo svoje duhovniške dolžnosti, da se v delavskih oblačilih ne razlikujejo več od ostalih ljudi, čeprav bi moralo biti že na zunaj vidno, da so katoliški duhovniki.

Končno je, kot vemo, kardinal Pizzardo v imenu rimske kongregacije sv. oficija objavil pred meseci odlok, s katerim je Vatikan odločil, da morajo duhovniki - delavci preosnovati svoje delovanje. Ideja, ki jih vodi, je sicer pravilna, toda se mora udeleževati v novih oblikah.

Zborovanje francoskih škofov

Pretekli mesec je bil v Parizu večdnevni sestanek francoskih kardinalov in škofov, da predlagajo sv. stolici, kako naj se izvrši zahtevana preureditev. Zborovalci so iznova enodušno ugotovili, kako se delavstvo in drugo delovno ljudstvo zmerom bolj odtujaše Cerkev.

V središčih Burgundije prisostvuje n. pr. nedeljski službi božji samo ena petina prebivalstva. Delavcev je pri sv. maši pa le dva do šest odstotkov. To stanje je nagnilo škofa iz Autuna, da je objavil obvestilo, v katerem pravi, kako je vprašanje pokristjanjenja delavskega razreda ostalo »nerešeno« ter bi moralo »motiti spanje ne samo škofov in duhovnikov, marveč vseh kristjanov«.

Škof v Versaillesu je dobil nalog, da v sporazumu s škofom iz Tuluza zbere vse podatke, ki jih bo pariški kardinal Felin, predložil Janezu XXIII., ko pojde novembra v Rim čestitat papežu k prvi obletnici vladanja. O posredovanju kardinala Felina, zaščitnika duhovnikov - delavcev, menijo, da bo uspešno, ker je istega mišljenja kot on bil tudi današnji papež Roncalli, ko je bil apostolski nuncij v Parizu.

Kakšna bo zima?

Vremenoslovci so danes sposobni napovedati s skoro stoddostno gotovostjo, kakšno bo vreme prihodnji dan ali teden, a ne za daljšo dobo, čeprav bi poljedelci in športniki to radi vedeli. Star ruski kmečki pregovor pravi: Kakor je bilo poleti vroče, tako bo pozimi mrzlo. V tem smislu napovedujejo nemški vremenoslovci letos za srednjo Evropo trenutke velikega mraza. V Sibiriji se že sedaj zbirajo debele plasti hladnega zraka, ki bodo segle do nas, a nas ne bodo hudo prizadele.

Mraz bo pritisnil sredi decembra in okoli božiča bo snežilo. Proti koncu januarja bo začelo deževati, februar bo pa suh in mrzel z vmesnimi skoraj pomladanskimi dnevi. Prvih 10 dni marca se bo zima spet vrnila. Napovedujejo celo 20 stopinj. Ves april bo močno muhast in ponoči bo padlo obilo slane. Če se vremenoslovci spet ne varajo, bo ta zima ostra, a ne tako kot l. 1929.

Pameten zakon

Poslanec Rivera je predložil parlamentu zakonski osnutek, ki omejuje stranske dohodke vodilnih oseb v državnih ustanovah. Skromna gospodarska raven večine državljanov, pojasnjuje poslanec, je v ostrem nasprotju s prevelikimi dohodki teh osebnosti. Poleg dobre mesečne plače imajo lepe dodatke od sejin, raznih nagrad, dnevnice, odškodnin za potovanja in tako dalje. Po predlagani novi postavi bi stranski dohodki iz takih virov ne smeli presegati šest milijonov na leto ali pol milijona na mesec. Kdor ima več, mora to prijaviti financii.

Zakon je še zmerom zelo širokosrčen. Saj dovoljuje nekaterim osebam kar pol milijona postranskih dohodkov na mesec, se pravi toliko, kolikor premnogi prejemajo celoletne plače.

Po svetu

JUGOSLAVIJA — Jovan Kukov iz okolice Novoga Sada je v krogu prijateljev priredil tekmovalstvo s češpljevimi cmoki. Zmagal je neki Petrovič, ki je pojedel v dveh urah in pol kar 87 cmokov.

BELGIJA — Izračunali so, da bi iz gradiva Keopsove piramide v Egiptu lahko sezidali okoli vse Belgije zid, visok 2 metra in dolg 1800 km.

JAPONSKA — Policija je morala prepovedati vaje hula-hopa po cestah, ker so navdušeni mladi ljudje z njimi resno ovirali promet v mestnih središčih.

POLJSKA — Starčki in starke iz vasi Rataj prirejajo vsako leto tek na sto metrov. V letošnjem tekmovalstvu so zanesljivo zmagale »none«, zakaj niti en tekmovalac ni bil mlajši od 60 let.

ZDA — Vojska namerava kupiti tišoč nemških psov ovčarjev, da bi jih uporabili kot čuvaje raketnih izstrelšč.

NEMČIJA — Občinski svet v vasi Berching je zavrnil županovo prošnjo, da se mu kupi kolo, češ da kolo ni za župana primerno vozilo, za avto pa ni denarja.

Tržaškega

KROŽNA ŽELEZNICA

Te dni so se začela pripravljala dela bodoče krožne železnice, ki bo služila žveljskemu industrijskemu pristanišču in pristanišču Duca D'Aosta, kjer v kratkem začno graditi VII. pomol. Gre za nad 7 km dolgo dvotirno železnico, ki se odcepi od današnje železnice pri Barkovljah ter se po dolgem predoru konča pri današnji železniški postaji Sv. Andreja.

S tem delom bodo povsem odstranili sedanji železniški promet vzdolž mestnega nabrežja med glavno tržaško postajo in tisto pri Sv. Andreju. Medtem ko traja danes vožnja med tema postajama od 40 do 45 minut, bo vlak po krožni železnici to razdaljo prevozil v 8 minutah.

Za dela bodo potrošili 6 milijard 600 milijonov lir. Proti koncu meseca prispe v Trst minister za javna dela Togni, ki bo otvoril gradnjo predora v Barkovljah.

Zgonik:

RAZPRAVA O REGULACIJSKEM NAČRTU

V soboto je bila v Zgoniku seja občinskega sveta, ki je najprej razpravljal o regulacijskem načrtu za zgoniško občino. Sestavil ga je arhitekt Ramiro Meng iz Trsta in ga tudi na seji obrazložil. Načrt predvideva v glavnem ureditev cestnega omrežja in zlasti gradnjo nove krožne poti za Zgonik in Repnič, koder bi vozili težki tovorniki in avtobusi. Predvideno je nadalje pogozdovanje znatnega dela kraške gmajne, oziroma njena preureditev v pašnike, kar bi koristilo razvoju kmetijstva in živinoreje.

Ker namerava občina seznaniti čimvečje število prebivalcev z vsebino regulacijskega načrta, bodo o njem še razpravljali na prihodnjih sejah občinskega sveta. Povsem umestna pa je bila pripomba svetovalca Justa Pegana, ki je zahteval, naj bodo ime na vasi v načrtu označena tudi v slovenščini, saj gre vendar za popolnoma slovensko občino. To bi moral arhitekt Meng narediti, preden bi občina načrt poslala v odobritev nadzornim oblastvom.

PREHODNI STALEŽ NA SLOV. ŠOLAH

Pred kratkim je v Uradnem vestniku izšel odlok generalnega komisarja Palamarc, po katerem je bilo razpisanih 33 učnih mest prehodnega staleža na slovenskih srednjih šolah na Tržaškem.

Do teh mest imajo pravico šolniki, ki so v desetletju 1948-58 poučevali na slovenskih srednjih šolah vsaj tri leta. Lestvica upravičencev je bila že sestavljena, objavljena pa bo, brž ko jo pregledajo in odobre pristojna oblastva.

Slično uredbo je izdalo Šolsko skrbništvo za slovenske osnovne šole, za katere je razpisanih 38 stalnih učnih mest. Do teh pa imajo pravico učitelji, ki so poučevali nepretrgoma v že imenovanem desetletju.

Razpis 33 učnih mest na srednjih šolah nima nič skupnega z uzakonitvijo šol, ker bi v tem primeru ta morala biti stalna in ne šele prehodna. Zato pričakujemo, da ne bo zaradi tega uzakonitev naših šol odložena v nedogled, temveč da bodo vprašanje slovenskega šolstva čimprej pravično uredili.

ZASLUŽENO PRIZNANJE

V ponedeljek so v Trstu slovesno razdelili nagrade in diplome lastnikom hotelov, gostiln in drugih gostišč, ki so se udeležili natečaja za izboljšanje naprav v svojih obratih vzdolž tržaške obale. Predsednik Ustanove za tujski promet dr. Sločovich je pohvalil vse tiste, ki si prizadevajo, da bi z izboljšanjem svojih gostišč privabili na naše ozemlje čimveč tujcev in s tem prispevali k razvoju tujkega prometa.

Od hotelirjev je najboljšo nagrado (500 tisoč lir) in diplomu prejel upravnik hotela Ples v Devinu g. Dušan Ferluga. Ta se je v kratkem govoru zahvalil za priznanje in obenem priporočil ustanovi, naj tudi v bodočnosti podpre vse pobude v korist tujskemu prometu v Devinu. Dve nagradi po 350 tisoč in diplomu sta dobila lastnik restavracije Eden v Sosljanu g. Mirko Legiša in lastnik gostilne ob obmoški cesti pod Sv. Križem g. Tence. Tri nagrade po 200 tisoč lir so prejeli: Renato Kocman, Valerija Antonič in Marija Legiša. Vsi ti oddajajo sobe v Devinu. Dve nagradi po 100 tisoč lir pa sta bili dodeljeni Emiliji Černe in Aurori Lenardi iz Sosljana.

Za izboljšanje naprav v restavracijah, kopalnicah in »campingih« je prvo nagrado (400 tisoč) prejel lastnik restavracije v Sosljanu g. Castelreggio, drugo nagrado (200 tisoč) pa »Camping Adria«, prav tako v Sosljanu. Po 150 tisoč so dobili podjetje Riviera Triestina v Grljanu, bife Antonac pod Sv. Križem in g. Milan Blažina, lastnik bara Alabarda v Sosljanu.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

OBMEJNI PROMET

Skozi obmejne prehode na Tržaškem je v oktobru potovalo s prepustnico skupno 403.240 oseb. Od teh je bilo 193.290 potnikov s Tržaškega, 209.950 pa jih je bilo iz Jugoslavije. V prvih 10 mesecih letošnjega leta je skozi tržaške prehode šlo skupno 4 milijone 190.240 potnikov, se pravi okrog 300 tisoč manj kot lani v isti dobi.

Sosljan:

NOVA OTROŠKA POSVETOVALNICA

V na novo zgrajeni občinski ambulanti v Sosljanu so v ponedeljek otvorili otroško posvetovalnico, ki bo poslovala dvakrat na mesec. V ambulanti bosta sprejemala bolnike tudi občinski zdravnik ter zdravnik bolniške blagajne.

CEROVLJE

Gradnja naše nove šole hitro napreduje. Dolgo smo sicer čakali, da so jo pričeli zidati, saj so že potekla tri leta, odkar je bil odobren denar, a sedaj smo gotovi, da se bo pouk prihodnje leto že začel v novem poslopju. Slišali smo, da bodo pred novo šolo tudi asfaltirali približno 100 m ceste, kar je potrebno, da se na njej ne dvigajo zlasti poleti oblaki prahu.

Zaradi novega šolskega poslopja sta dobili električno luč in vodo dve edini hiši v naši vasi, ki ju doslej nista imeli, ker sta bili preveč oddaljeni od ostalih stavb. Nova šola je sicer nekoliko izven vasi, a se nahaja v lepem borovem gozdiču, se pravi na vsestransko primernem prostoru. Mislimo,

da to priznavajo tudi tisti redki domačini, ki so svoj čas odločno nasprotovali, da bi se stavba postavila na tem mestu.

Nabrežina:

ZAHTEVAJO NOVA STANOVANJA

Prejšnji petek se je občinski svet sestel na prvi seji jesenskega zasedanja. Župan Furlan je svetovalcem obrazložil resolucijo upravnega odbora, ki obravnava stanovanjsko stisko v občini. Prebivalstvo se je po vojni znatno povečalo, ker se je semkaj naselilo mnogo novih družin, in zato je nastalo precejšnje pomanjkanje stanovanj. V zadnjih letih se razen tega vedno bolj spreminja sestav občine: kmetovalcev je čedalje manj, medtem ko vidno narašča število delavskih družin.

V povojni dobi je bilo v občini zgrajenih samo 42 ljudskih stanovanj, kar je očitno premalo. Zato občinski svet poziva oblastva, naj poskrbe, da se sezida vsaj nadaljnjih 50 do 60 stanovanj, kar bi zadostovalo, da dobe streho vsaj najpotrebnejše družine.

Zatem je svet razpravljal o občinskem taborišču (Camping Adria) v Sosljanu. Ker je za redno poslovanje taborišča nujno, da se izvedejo na tem prostoru mnoga dela, je dosedanjí upravitelj »campinga« prosil občino, naj sklene novo dolgoročno najemninsko pogodbo ali pa da mu občina zemljišče proda. Ker je vprašanje važno, bodo o njem sklepali na eni prihodnjih sej.

Beneška

IZ PODBONESCA

Ustanova za gorsko gospodarstvo v Vidmu je dobila od ministrstva za javna dela potreben denar za zgradnjo še tretjega dela ceste, ki vodi iz Mersina v Obalo. V kratkem bo to delo oddano na dražbi.

V sredo prejšnjega tedna so v Podbonescu ob prisotnosti številnih predstavnikov krajevnih oblastev slovesno otvorili novo šolo, za katero je občina potrošila 9 milijonov lir; obenem so odprli novi most čez Nadižo, ki ga je bila lani v juniju podrla narasla Nadiža. Most so pa zgradili z državnim denarjem.

Našemu 23-letnemu občanu Dariju Vogriču iz Plataca in njegovi 21-letni ženi Heleni Trinko iz Trčmuna, ki sta se pred kratkim poročila, vsi kličemo na mnoga leta. Naj jima Stvarnik da obilo blagoslova in zadovoljstva v skupnem življenju.

Zalujoči družini Bonini v Lesah izrekamo globoko sožalje zaradi smrti 72-letne matere Marije, ki so jo pred kratkim pokopali ob obilni udeležbi občanov. Pokojnici naj sve ti večna luč.

IZ ŠEMPETRA SLOVENOV

Na zadnji seji občinskega sveta v Prapotnem so svetovalci odobrili načrt za ureditev in asfaltiranje ceste, ki pelje iz Čedad v Prapotno. Javno delo bo stalo 11 milijonov 500 tisoč lir in je prepotrebno, ker je današnja cesta v zelo slabem stanju. Skozi Prapotno hodi stalno v Čedad veliko ljudi, ker spadajo ti kraji v obmejno področje.

Te dni so dokončno uredili kanalizacijo ob glavni šentlenartski cesti. Delo je stalo 1 milijon 200 tisoč lir, ki jih bo krila videmska pokrajina.

V Šlenartu je pred kratkim umrla 61-letna Antonija Durjavič, poročena Černoja,

GORIŠKI OBCINSKI SVET

Prejšnji petek se je pričelo jesensko zasedanje goriškega mestnega sveta. Podžupan Poterzio se je najprej s priložnostnim govorom spomnil italijanskih državnikov Sturza in De Nicole, ki sta pred meseci umrla. Govornikovim besedam so se pridružili tudi predstavniki ostalih strank.

Nato je svet z ogromno večino izglasoval protestno resolucijo, ki jo je predložila skupina 22 svetovalcev. Resolucija odločno zahteva, naj komisarska uprava »Italijanske mladine« prekliče izgon v škodo Mladinskega italijanskega združenja. (AGI), ki ima sedež v ulici Diaz. Za resolucijo so glasovali vsi svetovalci, razen komunistov, enega socialista in treh slovenskih predstavnikov, ki so se glasovanja vzdržali.

Svet je nadalje določil 30 tisoč lir na grade trem preglednikom občinskega obračuna za leto 1958.

POKRAJINSKI ODBOR

Prejšnji torek je pokrajinski odbor med drugim odobril izdatek 200 tisoč lir za nakup novega harmonija kapele v umobolnici. Podjetju De Micheli iz Florence je pa naročil, naj postavi ogrevalne naprave v novi sejni dvorani pokrajinskega sveta na korzu Italia.

Med dijake kmetijskih šol bo pokrajina razdelila več štipendij po 200, 130, 70, 40 in

Slovenija

doma iz Dolenjega. Ko je zbolela, je najprej iskala zdravja v čedadski bolnici, a ker ji zdravniki niso mogli pomagati, so jo poslali domov, kjer je po desetih dneh umrla. Naj sveti dobri ženi večna luč! Sorodnikom pa naj gre naše iskreno sožalje.

Urad za delo je razpisal natečaj za dodelitev stanovanj ustanove INA-Casa v občinah Podbonesec, Sovodnje in Torjan. Za stanovanja, ki so na razpolago v občinah Podbonesec in Sovodnje, lahko napravijo prošnjo tudi prebivalci iz občin Sempeter, Dreka, Srednje, Sentlenart in Grmek; za tista v Torjanu pa tudi prosilci iz Čedad in Fojde.

IZ ZAPADNE BENESKE SLOVENIJE

Ze skoraj osem let se prebivalci južno od pokrajinske ceste Fojda-Čedad trudijo, da bi od države prejeli zadostno podporo za ureditev potokov Malina, Chiaro, Ellero in Grivio, o čemer je Novi list svoj čas že poročal. Ti hudourniki uničujejo že tako v veliki revščini živčnim kmetovalcem leto za leto večji del pridelka. Kmetje so že večkrat z lastnimi sredstvi očistili struge, a vse to le malo ali nič ne zaleže. Tudi država je svoj čas prispevala za ureditev struge Ellera 80 milijonov lir. Za dokončno ureditev strug omenjenih potokov pa je potrebna večja vsota.

Da bi to večjo podporo od države dosegli, so se na pobudo čedadskega župana in senatoria Pelizza združile občine Čedad-Fojda, Ahten, Tavorjana, Povoletto in Maimacco. Računajo, da bodo za izvedbo načrta dobile eno milijardo 200 tisoč lir podpore.

Vse te občine so že pooblastile videmskega zemljemerca Gennarija, naj jim izdela načrt, no katerem bi se vse struge temeljito popravile, da bi ne bilo več škode.

10 tisoč lir. Skupno je določenih 900 tisoč lir. S temi štipendijami hoče pokrajina vzpodbuditi zanimanje goriških dijakov za kmetijstvo.

PROTESTNO ZBOROVANJE

V nedeljo so začasno odpuščeni delavci tržiških ladjedelnic priredili več protestnih zborovanj, in sicer v Ronkah, Zagraju, Gradiški in končno na trgu C. Battisti v Gorici. Na vseh shodih sta govorila predstavnik UIL Pontini in CIGL Bergomas. Prefektura ni delavcem dovolila protestnega obhoda z zastavo po korzu in zborovanja na Travniku.

Desetčlansko odposlanstvo delavcev je obiskalo tudi prefekta dr. Nitrija. V njem sta bila poslanca Franco iz Tržiča in Beltrame iz Vidma. Prefektu so izročili daljšo spomenico z zahtevami, ki so našim bralcem že tako znane.

IZ STANDREŽA

Na vernih duš dan se je spomnila dragih rajnih, katerih telesni ostanki so pokopani na našem pokopališču, ogromna množica ljudi, naših vaščanov, pa tudi meščanov. Grobovi so bili zares lepo urejeni. Hvaležni smo tudi mestni občini, ker je poskrbela, da so delavci pokopališče temeljito osnažili. Le eno pa smo obiskovalci štandrežskih grobov pogrešali. Leto za letom smo z globokim občutkom doživljali lepoto slovenske pesmi, ki nam seže do globin duše, naj bo žalostna ali vesela. Ta se pa letos ni oglašala in nanjo smo zaman čakali. Velika duhovna škoda je, če se zanemari vaški običaj, posebno še, če je tako častitljiv kot petje na grobovih, ki so mu bili naši očetje in bratje zvesti skozi 100 let.

Z OSLAVJA

Od srede dalje, ko je bila pri oslavski kostnici spominska svečanost v čast padlih v prvi svetovni vojni, zvonil vsak dan ob mraku večji zvon, ki ga je pred nekaj tedni blagoslovil goriški nadškof. Postavljen je na posebnem podstavku v bližini kostnice. Svečanosti so se udeležili najodličnejši predstavniki vseh krajevnih oblastev, vlado pa je zastopal podtajnik obrambnega ministrstva poslanec Caiatti.

Novi zvon je visok 1.60 m, težak pa 30 stotov. Vlila ga je znana videmska zvonarna Broili; kamnoseška dela pa je izdelalo podjetje Vilka Cotiča iz Sovodenj. Zvonil bo v spomin padlih in v opozorilo živim, da je ohranitev miru edino modra politika.

SLIKARSKA RAZSTAVA

Profesor Rudolf Saksida je v novih prostorih akademsko-srednješolskega kluba Simon Gregorčič razstavil 13 slik, ki jih je dovršil v zadnjih dveh letih. Omenjeno društvo ima novi sedež v bližini prosvetne dvorane na korzu Verdi št. 1. Slovesna otvoritev sedeža je bila v nedeljo dopoldne.

Občinstvo je pozdravil visokošolec Benedič iz Tržiča, pojasnila o smereh Saksidovega slikarskega ustvarjanja na je podal ing. Miran Pavlin. Goriškim Slovencem toplo priporočamo, da si zanimivo razstavo mnogoštevilno ogledajo. Odprta je vsak dan do nedelje od 10. do 12. in 14. do 17. ure.

Iz Goriške

»ARRIVEDERCI IN ITALIA!«

Tako se po laško, po francosko, po angleško in po nemško glasi velik napis na solkanskem mejnem bloku za potnike, ki odhajajo na jugoslovansko stran.

Pretekli teden je bila Gorica kot izumrla; trgovine so zevale prazne. Morda zato ker so manjkali tisti angleški, ameriški, francoski, in nemški kupci, ki v tisočih prihajajo dan za dnem čez naše bloke in ki jih goriški trgovci tako zelo pogrešajo? Kaj še! Tiste dni je marsikateri kramar prižgal sveče pred svetim Antonom puščavnikom, da bi čimprej izprosil zdravje ljubi živinici, udarjeni po parkljevki in slinavki, ter da bi se tako spet dvignila pregrada na bloku, pa čeprav bi med ljudmi ne bilo nobenega Amerikanca, Angleža, Francoza ali Nemca. In če bi ne bili kmalu uslišani, so bili trgovci pripravljeni celo postaviti na začetku in koncu Raštela slovenski napis: DOBRODOŠLI na sprednji in NA SVIDE-NJE na zadnji strani. Tista tabla na bloku pa je dokaz bedaste nadutosti in pomanjkanja osnovnih pojmov olike!

Sv. Anton je molitev mnogih goriških trgovcev tudi res uslišal, kajti že v petek prejšnjega tedna so predstavniki zdravstvenih oblastev z obojne strani na sestanku pri Rdeči hiši sklenili, da se v nedeljo zopet odpro vsi obmejni prehodi za osebni promet s prepustnicami in z dvolastniškimi dovoljenji na Goriškem in v Miščeku v Beneški Sloveniji; vendar pa kmetje ne smejo do 15. novembra prekoračiti meje z govejo živino, ampak le s konji.

Da je bila žalost goriških trgovcev utemeljena, pričajo tudi številke o osebnem prometu v oktobru. Z dvolastniškim dovoljenjem je prekoračilo mejo 3.448 italijanskih in 8.006 slovenskih kmetovalcev; z navadnimi prepustnicami pa je odšlo v Jugoslavijo 20.247 italijanskih in 49.848 jugoslovanskih državljanov.

KOMORNI KONCERT

Prejšnji petek je ustanova za kulturne prireditve: Città di Gorizia priredila komorni koncert. V cerkvi Sv. Ignacija je Dunajska glasbena Akademija pod vodstvom Thomasa Christiana izvajala Haendlov oratorij Jephto. Našim ljudem je vsebina tega oratorija dobro znana iz Gregorčičeve Jeftejeve prisege. Svetopisemski tragični dogodek pa je Haendel, ki je oratorij uglasbil, ko je bil skoraj popolnoma slep, bistveno spremenil. Glasbenik je namreč Jeftejevo hčerko rešil smrti po angelu, medtem ko je bila po poročilu sv. pisma resnično žrtvovana, ker je kljub vsiljivemu prigovarjanju svoje matere in ljubljence, svobodno privolila, da izpolni njen nesrečni oče svojo prisego.

Zato izzveni veliko Haendlovo glasbeno delo v himno zmagovitega življenja in usmiljenja.

Goriški slovenski udeleženci izrekamo komornemu zboru in orkestru ter dirigentu prisrčno zahvalo za izreden duhovni in umetniški užitek.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Odgovori na našo anketo

Objavljamo nadaljnji odgovor na našo anketo: »Česa pogrešate v našem kulturnem življenju?« V čem vidite vzrok in zdravilo?»

(Uredništvo)

Kot vsi, ki so se resno zamislili v Vašo anketo, tako tudi jaz pogrešam živega kulturnega življenja na Tržaškem. Vem, da se je spremenil čas in okus, vem, da danes ne pojo več pesmi, kot so jih nekdaj, da ne igrajo več »Mlinarjeve hčere« in da se nikomur ne toži po čitalniških veselnicah. Vse to je minilo, vse to je preteklost, vse tisto je bilo za tedaj. Danes ne more tisti način prosvetnega in kulturnega življenja več pritegniti. Danes se vaški fantje peljejo z motornimi vozili na Kras in v mesta, naše vasi so ob nedeljah prazne in puste, brez mladega življenja. Da, tudi nekoč so hodili fantje na Kras na skupne izlete. Ustavili so se v gostilni in tam zapeli domačo pesem, vaščani so jih slišali in so laže živeli teden dalje. A vse to je minilo. Meja se je pomaknila bližje mestu in nas zanima zdaj, kako bo z usodo tega naroda v teh mejah jutri. Kako narodno in kulturno živi? Da, kulturno, saj je to mogoč in kri narodnega življenja. Če je duhovna narodna kultura v človeku usahnila, potem je tudi narodno odmrlo. Če kulturno in prosvetno življenje, ki raste iz duhovnih korenin narodne tradicije in svojosti, peša in ugaša, potem ugaša narodna zavestnost, potem ta veja našega naroda umira.

Kdo more mimo tega dejstva, ki mu je mar narodova bodočnost? Zato naj bo blagoslovljena tista misel, ki se sprožila to pereče vprašanje v Novem listu. Naj se vprašajo enako vsi listi, ki izhajajo na Tržaškem in tudi v osrednji Sloveniji. Naj se vprašajo in si izprašajo vest vse organizacije, ki žive na papirju ali rahlo tlijo. Naj misli na to vsakdo med nami, ki še narodno čuti.

URA GRE NA DVANAJSTO

Zdi se mi, da smo zamudili čas in da bo šel plaz brezskrbnosti in malobrižnosti čez nas, če ne bomo storili nekaj velikega, nekaj odločilnega. Jaz bi najprej potrkal na tista srca, ki še niso obstala, ampak se še po njih pretaka narodna kri. Na tiste, ki v njih še ni ugasnila popolnoma narodna zavest in ni zamrl čut odgovornosti.

Zal, da je vse tako strahovito razbito. Ali je še kje na svetu kaka narodna manjšina, ki bi bila tako strahotno med seboj razdvojena, tako malo enotna in v nekem smislu tako čudno zapuščena kot smo Slovenci na Tržaškem? Če ni mogoče ustvariti političnega koordinacijskega organa v Narodnem svetu, bi bilo pa morda mogoče ustvariti Kulturni svet. Morda bi se pa kulturni in prosvetni delavci mogli zbrati in najti nekaj skupnih pogledov. Tisti, ki narodno čutijo — kajti so tudi takozvani kulturni brez narodne zavesti in odgovornosti. Pa o tem kasneje.

NE TAJIMO DRUG DRUGEGA!

Ali si morete misliti še bolj nezdravo vzdušje, kot je na Tržaškem v tem, da kratko in malo tajimo drug drugega. Da bom konkreten: Imamo nekaj prosvetnih društev in nekaj prosvetnih central. Vsaka vendar nekaj dela, čeprav je vse to mnogo premalo. Ta društva in te prosvetne osrednje organizacije so svetovnonazorno razdeljene. Ta razdelitev sama po sebi ni nič slabega. V demokratičnem ustroju je povsod tako. Celo pozitivno lahko vpliva taka

razdelitev, ker se lahko razvija plemenita tekma v prosvetnem udejstvovanju teh različnih organizacij. Toda možno in pošteno je, da priznaš, kar je naredil dobrega tudi kdo drug, pa čeprav je morda tvoj idejni ali politični nasprotnik.

Toda pri nas ni tako. Naj Novemu listu že očita, kar hočejo, vsaj to mu morajo priznati, da beleži vse slovenske kulturne pojave na Tržaškem, pa naj jih ustvarja ta ali oni. Res, da bi si včasih želeli večjo kritičnost in pravilnejšo mero v vrednotenju; včasih se namreč zgodi, da se razpišemo ob kaki veselici kar preveč, da pa na primer kako izrazito kulturno prireditev, ki jo je obiskalo nad 1000 ljudi (Repentabor!) odpravimo preveč na kratko in preveč mimogrede. Podobno registrira kulturne dogodke različnih organizacij tudi Mladika. Delno celo Demokracija omenja in poroča o kulturnih dogodkih različnih taborov. Zdi se mi, da bi morali vsi časopisi to storiti. Ali ni čudno, da edini slovenski dnevnik v Trstu molči in to dosledno molči o kulturnih prireditvah drugih taborov, čeprav v njih ni najmanjše politične osti, ampak so izrazito kulturne prireditve, pa naj bo to v Avditoriju, v dvoranah po naših vaseh ali drugod. Končno se udeležuje teh prireditev lepo število tržaških Slovencev, prireditelji jih v svojem prostem času pripravljajo zastoj, celo mnogo za to žrtvujejo, slovenski tisk pa o tem niti besede. Ze iz resničelnosti in po časnikarski dolžnosti, bi moral tisk poročati. Podobno velja za Katoliški glas, ki ne omenja prireditev nasprotnih taborov, čeprav so nepolitične.

Zdi se mi, da tu bije res dvanajsta ura, da se premaknemo iz tega mrtvila in ozkosti. Saj s takim početjem naravnost brcamo tiste, ki še kaj delajo, da bodo še tisti odnehali in vse pustili.

POKLICANI

Za kulturno in prosvetno delo smo poklicani vsi, ki slovensko čutimo. Vsakdo po svojih močeh. In tu ne morem dovolj poudariti, kako vse premalo naredijo tisti, ki so naravnost postavljani na mesta, da kaj store in so za to delo tudi plačani. Imajo na razpolago sredstva in imajo pri roki gradivo in vendar store manj kot tisti, ki iz svojega žepa plačujejo poti in na lastne stroške oskrbujejo gradivo, da imajo sploh kaj prijeti v roke. Naj ne mislijo, da narod ne ve, kdo bi moral v prvi vrsti delati. To lagodno in brezskrbno življenje po kavarnah in uradih bi že moralo nehati.

Poklicani so slovenski poklicni kulturni delavci, mislim ljudi, ki so v prosvetnih službah: profesorji, učitelji itd. Kako malo teh ljudi se udeležuje kulturnega in prosvetnega življenja in dela! Gledaš te ljudi na visokih, odgovornih mestih. Čuvajo svoj stolček in ne naredi ničesar, da se ne bi zamerili italijanskim šefom. Po možnosti dajo svoje otroke sploh v italijanske šole (čeprav naj bi sami skrbeli za rast in čim boljši procvit slovenske šole, saj so za to plačani!). Ne vidiš jih na slovenski prireditvi. Kje pa, da bi se kulturno in prosvetno udeleževali v kateri koli naši kulturni organizaciji ali sami. Ostati hočejo brez vsake barvice, ki bi jim utegnili škoditi v napredovanju.

Enako je po uradih, ki ne spada o v šolsko področje — saj nekaj jih je še. Ko hočeš nekje morda med vrsticami omeniti, da si Slovenec, si hitro za-mašiš ušesa. Italijani? Ne, saj oni to vedo, da si Slovenec, ampak tisti slovenski hlapčiči, ki vidijo na vsak korak strahove. Ali ni zanimivo, da je ta slovenska »cenzura« mnogo hujša, kot pa je italijanska? Nekaj, kar se zdi italijanskemu kulturniku povsem v redu, se zdi Slovincu strah. Vse v znamenju pokornosti, samo da bo čim bolj zapisan in da bo očeval svoj stolček. Gotovo bo prišel čas, ko bo treba to bolj jasno osvetliti in potegniti te »junake« na beli dan.

Tudi konferenčne sobe bi bilo treba prezračiti, da bi razpihalo malo naše učitelje in profesorje, ki se tresejo tam s knjigo v roki, pokadijo nervozno cigareto v odmoru in tečejo v razred. Potem pa domov in se hitro pripravljajo na »konkurze«, da bodo naredili »kariero«. Seveda »nima« časa za prosvetno udejstvovanje in tudi »oblast rada ne vidi«, če se kdo pokaže, čeprav je že to hudo, da ga vidi na slovenski šoli. Sami strahovi in sama opravčila za nedelo in za zajedavstvo. Kajti, kdor ima kruh, da uči na slovenski šoli, kdor je v poklicu vzgojitelja na slovenski šoli, pa nič ne naredi, da bi t-

šola rasla, mu ni mar, ali bo prihodnje leto še kaj otrok, da jih bo učil, tak človek je res zajedavec na telesu naroda.

TUDI DELAVCI IN KMETJE

Trdo besedo zaslužijo izobraženci za svoje nedelo. Vendar so poklicani h kulturnemu in prosvetnemu delu tudi vsi ostali Slovenci. Najprej s tem, da vsako slovensko prireditev obiščejo in s tem n: zgube prireditelji veselja in volje za delo. S svojo udeležbo dajejo pogum in oporo drugim. Tudi vasi so poklicane k večjemu udejstvovanju. Tudi vasi bi morale malo več žrtvovati kot doslej. Zgodí se, da je nekje kaka osrednja prireditev. Povabite pevski zbor in prva stvar, ki jo slišite, je vprašanje: »Ali bodo plačali?« Nič jim ni mar, ali splah morejo. Najmanjša njih zahteva pa je, da jim p'acate avtobus na prireditev, da jih tam pogostite vsaj z nekaj litri vina in da se jim dovolj dostojno zahvalite, da so bili tako velikodušni, ker niso zahtevali večjega honorarja. Ta zmaterializiranost naših ljudi ne more voditi v nobeno kulturno pomlad, ampak samo v smrt. Tako prihajamo ob takih prireditvah do strahotnih izgub in, kdo naj še to tvega?

SE BESEDO GOSPODARSTVENIKOM

Dejstvo je, da se večinoma ukvarjajo s kulturnim in prosvetnim delom reveži. Z bomo torbo letajo z enega konca mesta na drugega. Klobuk imajo pomečkan in ovratnik na suknji obdržen, verjetno manjka na njej vsaj en gumb. To so tako imenovani idealisti, pikri jeziki pa še vržejo za nji-mi pripombo: »Revež, kako je neumen...« Navzlic temu se ponovno obračamo na gospodarsko krepkejšo tržaške Slovence, naj tu priskočijo na pomoč. Naj nekoliko podpro kulturno prizadevanje ljudi in organizacij, ki nimajo nobenih virov in sredstev, pa žele delati. Naj podpro revščino in dobro voljo. Bolje ne bi mogli naložiti svojega denarja, dati lepše podpore, kot bo podpora narodnemu kulturnemu in prosvetnemu delu.

Tisti, ki služijo lepe denarje v trgovini s Slovenijo in Jugoslavijo, pa so posebej poklicani, da gmo-no podprejo prosvetno in kulturno udejstvovanje med nami.

Vem, da sem povedal vse premalo. To je le klic enega izmed tistih, ki tudi čutijo vprašanje, ki ga zastavlja anketa. Če nič drugega, naj bo potrjeno, da je uredništvo odkrilo bolečo in krvavečo rano na našem narodnem telesu, ki jo mnogi čutimo in bi radi kako pomagali.

Kulturni delavec

Nov Pizzuto roman

Pisatelj Antonio Pizzuto, ki si je ustvaril šle pred kratkim dober sloves v italijanski literaturi z romanom Signorina Rosina, piše novo knjigo, ki bo imela nenavaden naslov Non si riparo a baim-bole, to je Ne popravljamo punčk. Pri založniku Lericiu v Milanu so si že mnoge tuje založbe zagotovile pravico do prevoda tega novega Pizzutovega dela.

DALLAPICCOLA PROFESOR V ANGLIJI

Eden glavnih predstavnikov dodekafonske glasbe v Italiji Luigi Dallapiccola bo letošnje šolsko leto spet predaval na Queen's University v Angliji.

Ta italijanski skladatelj je tudi eden izmed petih profesorjev glasbe na omenjeni univerzi, katere so naprosili, da bi zložili kako novo skladbo za posvetitev nove univerzitetne zgradbe. Drugi štirje skladatelji so Vittorio Rieti, Sol Berkowitz, Gabriel Fontrier in Leo Kraft.

Izraelska nagrada neznanemu pesniku

Izraelsko državno nagrado za literaturo, ki jo podeli vsako leto minister za prosveto, je dobil letos dosedaj popolnoma neznan judovski pesnik, katerega ime niti ni bilo imenovano. Vse, kar je o njem znano, je le to, da živi v Sovjetski zvezi in da je spisal veliko pesnitev pod naslovom »Gog — vizija«. Pesnitev, ki ima 400 verst, je izšla v eni zadnjih števil nek izraelske revije pod psevdonimom Goleh. Goleh pomeni v hebrejščini »Jud v tujini«.

Del pesnitve so pri podelitvi nagrade prebrali. V njej Goleh opeva trpljenje judovskega jetnika. Očitno je pisec prebil dolgo časa v sovjetskizh zaporih. Iz sloga pesnitve moremo sklepati, da je nastala iz najglobljega notranjega trpljenja in samote. Gog, ki ga napoveduje prerok Heseiel v svetem pismu starega zakona kot vojskovodjo, ki se bori proti Judom in zato zapade božji kazni, je v pesnitvi opisan kot silen zatiralec in trinog. Mogoče je mišljen Stalin, mogoče pa gre za nekako mistično posebljenje komunističnega nauka.

Nobelova nagrada se je preživela?

Pariški dnevnik Combat je objavil članek Alaina Bosqueta, ki pravi, da se je Nobelova nagrada preživela in bi jo morali nadomestiti z drugo nagrado podobnega značaja, a bolj bogato. Več denarja bi moralo biti na razpolago tudi za prepagando te pobude. Nagrado naj bi podeljevali v Parizu in sredstva zanjo naj bi dale na razpolago ameriške ustanove, kot so Fordova, Bollingenova, Rockefellerjeva in Whitneyeva. O podelitvi nagrade naj bi odločalo razsodišče, ki bi ga sestavljali evropski in azijski kritiki. Kot protiutež zahodnemu vplivu na bi vključili v razsodišče tudi Ruse. To bi bil po Bosquetovem mnenju najboljši način, da bi spodnesli lažno avtoriteto Nobelove nagrade, ker je pristranska. To dakazuje baže deistvo, da je med dosedanjimi šestdesetimi nagradenci kar deset nordijskih pisateljev.

Pšenična sorta San Pastore

je še vedno najbolj priporočljiva za pretežni del naših krajev. Prav dobro prenaša mraz, kljubuje rji in ne plega. Pridelek pa je zadovoljiv, če ji vsaj nekoliko postrežemo s pravočasnim oranjem in obilnim gnojenjem. O vsem tem smo pred kratkim že pisali. Zato ne kaže iskati novih sort, s katerimi bi zamenjali San Pastore.

Vrsta San Pastore pa ni primerna za pušne kraške zemlje. Tu je še vedno umestna že 30 let stara sorta mentana, ki je manj zahtevna. Zadovoljila pa bo mentana samo, če si nabavimo novo izvirno seme. Seme bi morali menjati vsaj vsako drugo leto.

Če sejemo pšenico v ilovnate zemlje, ji ne kaže gnojiti s superfosfatom, marveč s Thomasovo žlindro, ki ilovico znatno zboljša in ji vnese tudi apna, katerega v ilovicah zelo primanjkuje.

Poskrbimo, da vsejemo pšenico vsaj do 25. t. m., ker poznejše setve ne bodo zadovoljile.

UVOZ MLEKA V FRANCIJO

Francija ima zelo razvito živinorejo, saj ima skoraj dvakrat toliko goved kot Italija (Ta jih ima 9, Francija pa 17 milijonov). In vendar mora Francija danes uvažati mleko. To je posledica velikanske suše, ki je pritiskala v prejšnjih mesecih na vso deželo in tudi na večji del ostale srednje Evrope, predvsem na Nemčijo. Ker je bilo mnogo manj padavin, je zmanjkala sveža krma.

Francosko kmetijstvo ni moglo zalagati Pariza, ki šteje 4 milijone prebivalcev, z zadostnimi količinami mleka in zato so začeli uvažati sveže mleko iz Belgije in Nizozemske. Doslej so ga uvozili že nad 1 milijon hl.

Zaradi prepičlih padavin imajo tudi reke mnogo manj vode kot navadno, kar občutijo tudi električne centrale. To se opaža tudi v Italiji in v Jugoslaviji, predvsem v Sloveniji.

ŽENA IN DOM

HLEBCKI — GLAVNA JED

Jetrni: V vroči masti na hitro ocvremo sesekljano čebulo, petršilj, 15 dkg telečjih ali svinjskih jetric, 15 dkg vranice, 5 žlic sesekljanih namočenih ovsenih kosmičev, 1 jajce, sol, česen, poper, malo majarona, timiana, drobtinice in moke. Zmes oblikujemo v hlebčke, ki jih povaljamo v drobtinah in lepo zapečemo. Postrežemo s špinačo.

Spinačni: V vroči masti dušimo ½ kg na rezance narezane špinače, čebulo, česen, nasekljane ovse kosmiče, jajček, nastrgan sir, sol, poper in po možnosti muškadni orešček. Zmes dušimo, da je na pol mehka, potem izoblikujemo hlebčke, jih povaljamo v drobtinah in nasrtganem siru ter spečemo na masti. Postrežemo s krompirjem.

Ribji: 80 dkg morskih rib zmeljemo skozi strojček za meso skupaj s čebulo. Dodamo 30 dkg nastrganega in dobro ožetega krompirja, soli, petršilja, česna, jajce in po potrebi moke. Oblikujemo hlebčke, ki jih povaljamo v drobtinah ali moki, ocvremo in postrežemo s sardelino omako ali s solato.

Skutini: 30 dkg skute zmešamo s 30 dkg moke, enim jajcem, soljo, napravimo hlebčke, jih povaljamo v moki in ocvremo. Postrežemo lahko slane s solato ali sladke s poljubnim kompotom.

Možganovi: Telečje možgane zmešamo s sesekljanimi ovsenimi kosmiči in pustimo stati dve uri. Nato posolimo, dodamo popra, jajca, sesekljano čebulo in petršilj. Oblikujemo hlebčke, povaljamo

Trenutno niso še znani podatki o letošnjem pridelku vina v Italiji, a se zdi, da je pridelek približno 20% manjši od lanskega, ki je bil, kot smo poročali, izreden. Manj vina naj bi bilo tudi v naših krajih, toda v nekaterih laških pokrajinah, posebno v Piemontu, je bila letina obilnejša.

Letošnje grozdje je bilo mnogo manj moštljivo kot druga leta. Medtem ko navadno zadostuje 135 do 140 kg grozdja za 100 litrov mošta, je letos bilo marsikje potrebnih nad 150, v nekaterih primerih celo 170 kg.

Glede na dobroto pa je letošnje vino zelo različno. Pri nas je mnogo moštov imelo po Babovi tehtnici 22 in tudi 24 stopinj sladkorja, kar pomeni, da ima vino 13.5 do 14.5 Maliganda alkohola. V naših krajih se je posebno izkazalo nekaj količin tokajca, burgundca (= pinot) in zelenca (verduzzo). Tudi ostala vina iz brdovitih leg kažejo 11.5 do 12.5 Maliganda alkohola. Seveda so tudi letos mnoga vina, ki ne kažejo niti 10 stopinj Maliganda. Na splošno pa so v naših krajih letošnja vina nekoliko močnejša od lanskih. V notranjosti Italije je različno: na splošno so šibkejša, toda vina iz nekaterih leg so močnejša.

Trgovina z vinom pa je mrtva. Trgovci kupujejo le toliko vina, kolikor ga dnevno potrebujejo na trgu. Srečni so vinogradniki samo v krajih, kjer imajo dobre vinarke zadruge, ki se precej hitro množijo, saj jih država ob ustanovitvi izdatno podpre. Tu vinogradniki nimajo skrbi, kam bi s pridelkom, in ne strahu, da bi se jim vino pokvarilo. Če vinogradniki potrebujejo denar — in kgo ga ne potrebuje — jim za druga plača na račun, končni obračun pa napravijo konec leta.

v drobtinica in ocvremo. Postrežemo s paradižnikovo omako ali solato.

Krompirjevi: Kuhan ohlajen krompir pretlačimo, dodamo jajce, moko, sol, lahko tudi košček sesekljane klobase ali ostanek mesa ali sira. Zmes dobro premešamo, oblikujemo hlebčke, jih povaljamo v moki in ocvremo. Postrežemo s poljubno zelenjavo.

DROBNI NASVETI

- Neprijetni duh, ki zaudarja iz ust po uživanju čebule in česna, omiliš, če zgrizeš lupinico limone.
- Gramofonske plošče dobe sčasoma prizvok, ki ga povzroča neviden, droben prah. Košček vate namoči v olje in z njim nalahno obriši ploščo.
- Kadar si izpiráš lase, vlij pred zadnjim izpiranjem v vodo nekaj kisa, ki bo nevtraliziral milo. Plavalaske naj namesto kisa dodajo vodi limono.
- Če se nohti lomijo, jih ne smeš nekaj časa lakirati. Krajšaj jih s pilo, če ne že s škarjami.
- Brazgotin, ki nastajajo po operacijah ali opeklinah ne izpostavlja vsaj pol leta sončnim žarkom, če hočeš, da bo brazgotina lepa in gladka.
- Zvečer ne pozabi izmiti ličil z obraza! Izmiješ jih z lepotnim mlekom ali mandeljinovim oljem. Dobro je tudi navadno mleko. Nato si obraz umij z mehko vodo, najbolje z deževnico. Če imaš na mastno kožo, lahko uporabljaš toaletno milo, za noč pa dobro nočno kremo, lahko pa tudi ribje olje.

GOSPODARSTVO

Vino letošnjega pridelka

O cenah za letošnji pridelek pri nas skoraj ni mogoče govoriti, ker je bilo dosedaj prodanega le malo letošnjega pridelka. Majhne količine so bile prodane po zelo nizkih cenah: kdor je silil s prodajo, ker ni imel pripravnega prostora in sodov, je iztržil komaj kaj več kot 3 lire za stopinjo sladkorja: torej je prodal mošt z 20 odstotki sladkorja (= 12% vino) komaj po 60 lir za liter. Nekateri so bolje prodali in dosegli do 75 lir, nekaj sladkega vina za takojšnjo uporabo je bilo oddanega po 90 do 100 lir za liter. Na ceno letošnjega vina vplivajo znatni preostanki lanskega. Danes računajo, da je v Italiji še neprodanih 10 milijonov hl starega vina.

Letošnja vina pri nas močno rjavijo. To hibo — ni bolezen! — odpravimo z enosino. Približno 10 dni pred pretakanjem raztopimo po 2 kocki enosine na hl. Enosino lahko nadomestimo s kalijevim metabisulfitom, in sicer z 10 do 12 grami na hl. Enosina je bolj priporočljiva, ker poleg metabisulfitu vsebuje tudi citronovo kislino in nekaj tanina, kar ugodno vpliva na čiščenje in trpežnost vina.

Maslo postaja dražje

V Italiji ima maslo čvrste cene, podražilo se je sorazmerno malo, ker je že tako mnogo dražje, kot v inozemstvu, kjer se je v zadnjem času znatno podražilo. Pred letom dni si lahko dobil maslo iz inozemstva tudi po 500 lir za kg in takrat ga je bilo mnogo vskladiščenega na Nizozemskem, Danskem, v Združenih državah, Kanadi, Avstraliji in Novi Zelandiji. V zadnjih mesecih pa te zaloge masla vidno kopnijo, razen v Kanadi, in cene se dvigajo.

Cene masla se ne dvigajo zaradi manjše proizvodnje, temveč zaradi naraščajoče potrošnje. Maslo je brez dvoma najzlahtnejša mast in že zaradi tega iskana, ker ljudje hočejo boljše živeti. Potrošnja pa se dviga, ker vedno več oseb ne prenaša svinjske masti: človeški želodci, oziroma prebavila so bolj občutljiva in vedno več ljudi ima razne prebavne motnje.

Iz tega sledi, da morajo kmetovalci skrbeti, da redijo več goveje živine. To pa je mogoče le, če čimbolj dvignemo domačo krmno osnovo, to je, da pridelamo doma čimveč krme ter dajemo živini več močnih krmil. Več krme pa bomo pridelali, če bomo deteljišča in pašnike čistili, gnojili in podsejali z žlahtnimi semeni krmnih rastlin ter skrbeli tudi za umetne košenice. Teh je pri nas še odločno premalo, saj jih navadno urejemo samo s setvijo detelje in karnatke ali ruse trave.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 11. novembra si dobil, oz. dal za:

ameriški dolar	617—620 lir
avstrijski šiling	23,60—24 lir
100 dinarjev	70—75 lir
100 francoskih frankov	122—126 lir
funt šterling	1715—1760 lir
nemško marko	147—149 lir
švicarski frank	143—145 lir
pesos	6—9 lir
zlato	706—709 lir

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Kar so črnuhi počenjali, so bili težki, po zakonu strogo kaznivi zločini, zavoljo katerih bi jih orožniki morali takoj odgnati v ječo ter izročiti sodišču. To se pa ni zgodilo, hudodelcem ni nihče ne tisti dan, ne pozneje skrivil lasu. Edino, kar so volilni komisariji storili, je bilo, da so o dogodku neutegoma obvestili višja oblastva v Trstu, proseč jih, naj jih vzamejo v zaščito. To so, če niso hoteli biti smešni, morali napraviti. In res je bil na Opčinah kmalu vzpostavljen red, tako da so se volitve lahko nadaljevale.

63. Dr. E. BESEDNJAK

Toda kako? Fašisti so se pollašali naših volivcev ter jih vlekli v volilno celico, kjer so so jih **primorali, da oddajo glas** listi Italijanskega narodnega bloka, se pravi sovražnikom Slovencev. Značilno za tedanje razmere je, da ni niti pri teh hudodelstvih noben zastopnik državnih oblastev črnuhov »motil«. Na Opčinah je nastalo tako zadržljivo ozračje, da so mnogi naši ljudje raje ostali popoldne doma, kot da bi šli volit ter se izpostavljali nasilju in poniževanju. Nakana črnuhov je torej povsem uspela.

GROPADA IN TREBČE

Nič manj nasilno niso 15. maja ravnali fašisti v tržaških slovenskih vaseh Trebčah in na Gropadi. Tudi tjakaj so že zarana prišli iz mesta v oboroženih oddelkih, ne da bi se nobeno varnostno oblastvo zavoljo tega karkoli vznemirilo ali vsaj vprašalo, kaj tu iščejo.

Ko se je prva večja skupina Slovencev zjutraj usmerila k volišču na Gropadi, so jih črnuhi kratkomalo obkolili ter jim s silo pobrali vse volilne izkaznice in glasovnice. Isto so naredili z drugo in tretjo skupino domačinov, ki so se predpoldne napotili na volišče. Kdor se je upiral, tega so kratkomalo pretepli ter mu pomolili samokres proti prsim.

Težko so premlatili celò 76-letnega starca, ki v svojem poštenju ni hotel drugega, kot da se posluži po zakonu mu zajamčene državljanske pravice.

Slični gnusni prizori so se odigravali tudi v Trebčah. Tudi ondodnim slovenskim volivcem so fašisti nastavliali na prsi samokrese ter jim jemali volilne izkaznice in glasovnice, da niso mogli oddati glasov kandidatom Jugoslovanske narodne stranke. Taka je bila italijanska kultura, s katero so črnuhi osrečevali naše »zaostalo in neomikano« ljudstvo.

ZLOČINSKO DIVJANJE V SV. KRIŽU

Da se tudi v Sv. Križu, volilnem središču za razna okoliška slovenska naselja pripravljajo nasilstva, je bilo razvidno že nekaj dni pred nedeljo 15. maja. Ondotni župnik Andrej Furlan je prejel namreč v četrtek grozljivo pismo s pozivom, naj takoj zapusti vas, češ da ga bodo sicer fašisti odstranili s silo. Župnik se pa ni dal ustraševati, ampak je ostal v fari, zavedajoč se, da sta pravica in postava na njegovi strani.

Ker se ni pokoril protizakonitemu ukazu, so fašisti v soboto popoldne poslali v Sv. Križ trojico oboroženih mladeničev, ki so se napotili naravnost v farovž, kjer pa duhovnika niso našli doma. Zato so se obrnili na njegove domače z naslednjo pretnjo: sporoče naj mu, da mora neutegoma oditi, sicer da bo sam odgovoren za posledice.

Pogumni Furlan se pa kljub temu ni dal prestrašiti. Ostal je v Sv. Križu in šel drugi dan volit. Posledica je bila le ta, da so ga fašisti — pretepli, kar je pa župnik mirno prenesel, zakaj ista usoda je 15. maja, kot bomo videli, zadela večino njegovih faranov.

TRDOGLAVI SLOVENC

V tistih časih je bila narodna zavest našega ljudstva tako trdna in živa, da je vsak Slovenec čutil naravnost za sveto dolžnost oddati

svoj glas kandidatom svoje krvi, pa naj se zgodi karkoli. Isti občutek je prešinjal seve svetokriškega župnika in zavoljo tega grožnje fašistov nanj niso mogle vplivati. Kako je bila v tistih časih močna politična zavednost naših ljudi, se vidi na priliko že po tem, da so se Prosečani dvignili v nedeljo že ob 3. uri po polnoči, se pravi v polni temi, da se napotijo v Sv. Križ na volišče.

Da bi se izognili nasilstvom, so hodili skozi goščave. Pred 7. uro, ko bi se glasovanje moralo pričeti, je bil trg pred voliščem v Sv. Križu že poln ljudstva, med katerim so pa že bili pomešani črnuhi. Ti so o Slovencih morali imeti kaj čudne pojme; kak njihov kolovodja je bil prejkone prišel na Tržaško iz južnih krajev Italije in mislil, da ima opravka z nepisanim in politično zaostalim narodom, katerega ni težko po mili volji speljati v to ali ono smer. V tem napačnem prepričanju so fašisti določili na trgu govornika, ki naj vpliva na slovenske volivce, da bi glasovali za listo Italijanskega narodnega bloka.

Toda prav kmalu so črnosrajčniki spoznali, da ne bodo pri Slovencih ničesar dosegli. Govornikove besede je množica sprejela z lednim hladom in z znaki prezira. Zato je mož začel groziti vsem, ki ne bodo volili fašistovskih kandidatov, kar pa tudi ni imelo učinka. Naposled so fašisti uvideli, da je treba uporabiti krepkejša sredstva ter zato trenutno izginili iz Sv. Križa.

SAMOKRESI IN PASJI BIČI

Komaj se je pa volilno postopanje pričelo, je najbrž iz Trsta prihrumela v vas petdesetorica fašistov, oblečenih v vojaške hlače in črne srajce. Oboroženi so bili s samokresi, batinami in pasjimi biči. Njihov vodja je dal zapreti vse poti, vodeče v Sv. Križ, stopil je na sredo trga in nagovoril volivce. Očital jim je, da so sovražni Italijanskemu narodnemu bloku in zahteval od njih, naj se legitimirajo, češ da imajo nekateri pri sebi kar štiri volilne izkaznice.

(Nadaljevanje)

Med seboj si niso mogli pomagati, ker nobeden ni imel več kot drugi, vsaj ne hrane, pa četudi je nosil skrite pri sebi dragocenosti. Kdo drug jim ni hotel ali ni mogel pomagati in tega tudi niso več od nikogar pričakovali. Srečni bi bili, če bi jim bil hotel kdo kaj prodati. Tudi stari Abraham Meyer iz Brna je nosil pri sebi dragocenosti, kar pa so vedeli ali slutili tudi nemški štubaki. Nekega večera kmalu potem, ko sem prišel na tisti blok, sem opazil nenavadno vznemirjenost med Judi. Šepetali so vsi prestrašeni ali jezni in splošna pozornost je bila obrnjena na štubakovo celico v kotu sobe, zgrajeno iz desk in koev. Iz nje je prihajalo pridušeno stokanje in zamolkli udarci kot od brc. A tisti, ki so bili najbliže, so se delali, kot da ničesar ne slišijo. Le široka praznina, ki je nastala kljub gneči v sobi okrog štubakove celice, je razodevala, da dobro vedo, kaj se dogaja v njej. Kot sem pozneje zvedel, stvar niti ni bila nič izrednega. Bila je skoro nekaj vsakdanjega.

Eden izmed štubakovih slug si je mirno naprej pral pri peči krompir na margarini, ne da bi obrnil glavo, kadar je postalo pridušeno javkanje v sobici močnejše. Zlezel sem s svojega pograda in vprašal tiste, ki so stali najbliže sobici, kaj se dogaja, a nobeden ni prav vedel, ali ni hotel na dan z besedo, da bi ne zinil preveč in bi se mu štubak maščeval.

Končno so se odprla vrata in štubak z dvema pomočnikoma je pahnil ven starega Abrahama Meyerja, ki ga tistikrat še nisem poznal. Jud je bil smrtno blede in je komaj hodil. Zataval je med gnečo v sobi kot v sanjah ali kot bi se mu bledlo. Bil je čez glavo pokrit s kocem, da se mi je zazdel s svojim bledim, suhim obrazom kot stara kmetica v zimskem dnevu. Gneča ga je zagrnila, in hrup je zagrnil tudi njegove vzdih. A kmalu se

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

107

je razvedelo, da ga je štubak s svojimi pomočniki v sobici pretepal, da bi izdal, kje ima skrite dragocenosti. Slekli so ga do nagega, a našli niso ničesar. Potem je neusmiljeno padalo po njem, a vedno skozi koc, da bi se mu udarci tako ne poznali. Tudi glavo so mu pri tem zavili v koc. Bili so prepričani, da ima skrite briljante in tujo valuto ter jih je nadvse jezilo, da se niso mogli polastiti njegovega bogastva. Kot je sam povedal, so mu zatrjevali, da jim je naročeno od taboriščnega poveljstva, da mu odvzamejo skrite dragocenosti, a sam je bil prepričan — in to je bilo tudi zelo verjetno — da so se jih hoteli polastiti sami in da svojega suma sploh niso sporočili naprej, ker so dobro vedeli, da se lahko potem pod nosom obrišejo za tisto, po čemer so hlepeli. Obljubljali so staremu Judu, da se mu ne bo nič zgodilo, če izroči svoj zaklad, čeprav je bila sicer za skrivanje dragocečnosti določena smrtna kazen. A slabotni, izčrpani starček je vendarle vztrajal. Privoščili pa so si ga večkrat in ob eni takih priložnosti so ga verjetno presenetili, ker so mu našli nekaj dragocenosti, ali pa jih je morda sam izročil, da bi se rešil muk. Morda je to naredil tudi nalašč, iz zvitosti, ker jih je s tem prepričal, da so mu našli vse. Od takrat so ga pustili na miru.

Vendar mi je potem, ko sva postala prijatelja, zaupal, da so mu našli samo majhen del tistega, kar nosi skrito pri sebi, in res me je večkrat prosil, da bi mu organiziral od zunaj kakšno hrano, katero bi rad plačal v dolarjih ali diamantih. (Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Uspehi na „2. slovenskem športnem dnevu“

Športno združenje BOR je priredilo 1., 2. in 4. novembra pri Sv. Ivanu v Trstu zanimivo športno tekmovanje. Prijavljencev je bilo nad 140, kar dokazuje, da se naša mladina rada udejstvuje v športu. Zato bi bilo primerno, da bi prihodnje leto zopet priredili tekmovanje v tako velikem obsegu. Po uspehih, ki so jih bili lani dosegli na »Prvem slovenskem športnem dnevu« so prireditelji letos pripravili poleg tekmovanja v namiznem tenisu, telovadbi, šahu, odbojki, lahki atletiki in nogometu še srečanja v streljanju in gimkani.

NAMIZNI TENIS

V tej panogi je bilo nekaj presenečenj, kot n. pr. zmaga Miliča nad Grbcem v tretjem kolu. V boju za prva mesta so nastopili Milič, Merlak, Patrizio in Ukmar, ki je nepričakovano premagal vse nasprotnike. Merlak ni navdušil in dosegel drugo mesto, Patrizio tretje, Milič pa četrto.

Izidi: I. kolo: Cesar - Bogatec 2:0, Furlan - Trampuž 2:0, Strukelj - Sirca 2:0, Cibic - Posega 2:0, Tomazetič - Mijot 2:0, Milič - Furlanič 2:0, Patrizio - Košuta 2:0, Stare - Drašič 2:0, Grmek - Strgovšek 2:0, Stanissa - Nardin 2:1, Ščuka - Jurkič 2:1, Košuta - Svetina 2:0, Merlak, Ukmar in Grbec so bili uvrščeni v drugo kolo brez igre. II. kolo: Grbec - Tomazetič 2:0, Milič - Cesar 2:0, Patrizio - Furlan 2:0, Kovačič - Strukelj 2:0, Ukmar - Stare 2:0, Cibic - Grmek 2:0, Stanissa - Ščuka 2:1, Merlak - Košuta 2:0. III. kolo: Milič - Grbec 2:0 (21:17, 21:18), Patrizio - Kovačič 2:0 (21:16, 21:13), Ukmar - Cibic 2:0 (22:20, 21:19), Merlak - Stanissa 2:0 (21:14, 21:18). **Finale:** Ukmar - Milič 2:0 (21:14, 21:15), Merlak - Patrizio 2:0 (21:18, 21:13), Patrizio - Milič 2:0 (21:16, 21:14), Ukmar - Merlak 2:0 (21:14, 21:15), Merlak - Milič 2:0 (21:15, 21:15), Ukmar - Patrizio 2:0 (21:13, 21:15).

Tokrat so bila na sporedu tudi srečanja med dekleti. Te tekme pa niso bile tako zanimive kakor prejšnje. Odločilno je bilo srečanje med Veljakovo in Ščukovo; igra je bila zelo izenačena, zmagala pa je Veljakova.

Izidi: Batista - A. Hmeljak 2:0; Mijot - D. Hmeljak 2:0; Ščuka - Batista 2:1; Veljak - Mijot 2:1; Veljak - Ščuka 2:1 (22:20, 19:21, 32:30).

ODBOJKA

Moštvo Skamperle je ponovno potrdilo svojo premoč. Premagalo je Tabornike A (3:0), Taborniki B

pa so porazili Skedenj (3:1). Zato sta zmagoviti moštvi zaigrali odločilno tekmo, v kateri je igralcem Skamperle le proti koncu uspelo poraziti nasprotnike. Izid je bil 3:2 v korist Svetoivančanov (15:6, 9:15, 15:8, 12:15, 15:2).

Za Skamperle so nastopili: Posega, Furlanič, Cesar, Jurkič, Sušteršič, Jurinčič, Pavlica, Rupel. **Taborniki B:** Svetina, Pečar, Tomazetič, Drašič, Palčič, Pilat, Spacal.

Tudi dekliška ekipa Skamperle se je dobro izkazala, saj je porazila Tabornice z 2:1 (15:2, 11:15, 15:12).

Skamperle: Hmeljak, Mijot, Zavadlal, Orel, Nedoh, Batista, Švab. **Tabornice:** Sirca, Markežič, Rauber, Bandelj, Kuret, Godnič, Kraljič.

ATLETIKA

Na splošno so letošnji izidi boljši od tistih, ki so jih športniki dosegli na lanskegaletnem športnem dnevu. Zal ni letos nastopil Sedmak, ki je lani dosegel res pomembne uspehe.

Izidi. Moški - 80 m: 1. Pilat 10", 2. S. Cesar 10"1, 3. Gašperlin, 4. Križman, 5. R. Cesar. **Čez drn in strn:** 1. Milič 1'52"5, 2. R. Cesar 1'56", 3. Križman, 4. Sosič, 5. Čuk. **Daljšina:** 1. Pavlica 5,77 m, 2. Jurkič 5,64 m, 3. Pilat, 4. Ščuka, 5. S. Cesar. **Krogla:** 1. Jurkič 14,85 m, 2. Lovrečič 14,61 m, 3. Pavlica, 4. Spacal, 5. Grilanc. **Višina:** 1. Pavlica 1,75 m, 2. Jurkič 1,60 m, 3. Furlanič, 4. Cesar, 5. Strgovšek. **Disk:** 1. Lovrečič 33,49 m, 2. Jurkič 29,66 m, 3. Križmančič, 4. Košuta, 5. Furlanič.

Ženske - 60 m: 1. Orel 10"1, 2. Odoni 10"4, 3. Švab, 4. Hmeljak, 5. Mijot. **Daljšina:** 1. Zavadlal 3,90 m, 2. Švab. **Višina:** 1. Orel 1,15 m, 2. Zavadlal 1,10 m, 3. Odoni, 4. Mijot, 5. Batista. **Krogla:** 1. Orel 8,38 m, 2. Zavadlal 6,86 m, 3. Mijot, 4. Odoni, 5. Švab.

OSTALI ŠPORTI

Sest tekmovalcev je nastopilo v gimkani. Najuspešnejši je bil Repinc s časom 2'10"5 in brez kazenskih točk; drugo mesto je zasedel Možina; sledijo mu Zgur, Svetina, Prelec in Maver.

Veliko je bilo število nastopajočih strelcev (41). Jankovič je znal meriti najboljše in dosegel 83 točk, nekoliko slabšega izida (81 točk) je bil deležen Lukša, sledijo mu Udovič, Doygan in Babič.

Na šahovskih srečanjih so dosegli najboljše izide: Lukež, Rudež in Kovačič.

V nogometu sta se srečali trgovska akademija in SD Trebče; zmagali so Trebenci, ki so nasprotnike odpravili s 7:4.

V tekmovanju v telovadnem mnogoboju so bili doseženi med drugim tile izidi: **Moški:** 1. Jurkič 68,2 točke, 2. Furlanič 64,8 točke, 3. Rupel, 4. Cesar V., 5. Gašperlin. **Ženske:** 1. Mijot 47 točk, 2. Orel 45,3 točke, 3. Odoni, 4. Švab, 5. Batista.

Od športa do športa

V teniškem tekmovanju za Kraljevi pokal je Poljska premagala (3:2) Belgijo. Prejšnji teden je na cesti Bergamo - Brescia bila zanimiva kolesarska dirka na kronometer, znana pod imenom Trofeo Baracchi. Zmagala je dvojica Baldini - Moser pred ekipo Ronchini - Gismondi. Prejšnje dni je bilo več zanimivih boksarskih dvobojev. Irec Gilroy je premagal Italijana Rolla (petelinja kat.) in tako osvojil naslov evropskega prvaka. V Dortmundu je evropski prvak srednjetežke kat. Nemec Schöppner po točkah premagal Italijana Amontija in s tem ohranil častni naslov. Svetovni prvak mušje kategorije Argentinec Perez je s k. o. v 13. rundi porazil Japonca Yaoita; dvoboj je veljal za svetovno prvenstvo. Tudi v nogometu je bilo prejšnje dni več važnih srečanj. Irska je porazila Švedsko (3:2), Wales pa je igral neodločeno (1:1) s Škotsko. Madžarska je v Budimpešti porazila Nemčijo, toda samo s tesnim izidom 4:3; mladinski ekipi pa sta igrali neodločeno (2:2). Romunijska je v srečanju za olimpijsko tekmovanje premagala (1:0) Bolgarijo, Poljska pa Finsko (6:2).

USPEH BARCELONE V MILANU

V sredo prejšnjega tedna je na velikem milanskem stadionu San Siro bila zelo zanimiva tekma med prvaki Italije in Španije: za pokal prvakov sta igrala Milan in Barcelona. Španci so kmalu pokazali očitno premoč z dvema goloma, ki sta ju zabila odlična Verges in Suarez. Pod vodstvom odličnega trenerja Argentinec Herrera (ki mesečno dobi 7.700.000 lir plače) nastopa Barcelona v tekmah za špansko prvenstvo, za pokal Španije in tudi v tekmah za pokal evropskih prvakov ter za pokal veleseljmov. Na vseh tekmovanjih ima odlične uspehe. Španci igrajo zelo hitro in odločno ter imajo dobre igralce, kot so Ramaletts, Gensana, Evaristo, Suarez, Segarra, Olivella, Rodri in ostala dva znana Madžara Czibor in Kubala, ki pa v Milanu nista nastopila. (dt)

Na koncu tega zvitega diplomatskega besedovanja je bila nastavljena zanka, da bi se Franc Jožef, ki je dal samo na čast, vanjo zapletel. In se je! V pristavku je namreč bral, da je vsako mirno posredovanje Trojnega sporazuma — Avstrije, Nemčije, Italije — izključeno, ker so po obvestilu 4. armadnega poveljstva srbski oddelki že prejšnji dan otvorili ogenj pri Temes-Kubinu proti avstrijskim vojaškim parnikom na Donavi. Cesar je ministra odslovil. Razmišljal je o dodatku. Tu gre za čast orožja!

Kadar je pa šlo pri starih cesarjih za čast, ni bilo kaj pomišljati. Treba jo je oprati, čeprav s krvjo!

Cesar je pomočil gosje pero v črnilnik in pripisal pod ministrsko poročilo: »Odobravam predloženo besedilo vojne napovedi, ker so srbske čete že napadle pri Temes-Kubinu oddelke moje cesarsko-kraljeve armade«.

Franc Jožef se ni zavedal, da je s podpisom na lažno sporočilo svojega ministra podpisal smrtno obsodbo svoji hiši in državi.

Vojna napoved

Naslednji dan ob enajsti uri je avstrijski zunanji minister odposlal v Beograd ultimatum. V njem pravi na kratko: »Ker ni vlada kraljevine Srbije zadovoljivo odgovorila na

106

V soncu in senci

(Usoda Habshuržanov)

RADO BEDNARIK

noto, izročeno dne-23. julija 1914 po avstro-ogrskem poslaniku, se c. kr. vlada čuti prisiljena, da sama brani svoje pravice in se zateče k orožju. Od tega trenutka dalje se Avstro-Ogrska smatra v vojnem stanju s Srbijo. Minister zunanjih zadev Avstro-Ogrske: grof Berchtold«. Nobenega pravega razloga in niti besede o kakem srbskem izzivanju! Zato, ker ga sploh ni bilo!

Ko je vojna napoved že bila oddana, je zunanji minister po svojem tajniku poslal cesarju dodatno spomenico. V njej navaja, da so se govorice o spopadu med avstrijskimi in ogrskimi četami izkazale za neresnične. Pač pa da se je slišalo neko streljanje pri Stari Gradiški, kar pa še ni dovolj, da bi se v vojni napovedi omenjalo kot vojni napad; zato »sem v upanju na naknadni Najvišji pristanek Vašega Veličanstva vzel nase odgovornost, da sem črtal stavek o napadu srbskih čet pri Temes-Kubinu«.

Minister torej ne jemlje na svojo vest vojne napovedi, ampak samo nedolžni stavek o zlaganem spopadu. In prav tisti dostavek o docela izmišljenem streljanju je bil cesarja nagnil, da je napovedal vojno in sprožil krvavo klanje.

Cesar si ni več mogel pomagati. Podpisal je, ker so ga presleparili. Cesarske besede ni več mogel snesti, kajti Franc Jožef je cesar-jeval, ne pa vladal.

(Dalje)

SMRT SLOVENSKE UCITELJICE

Prejšnji teden je v Ljubljani umrla ga. Anka Jereb, soproga openskega učitelja in urednika mladinskega lista Galeba g. Milana Jereba. Pokojnica je bila zadnja leta učiteljica na Vajeniški šoli v Ljubljani.

Učitelju in uredniku Milanu Jerebu izrekamo ob izgubi življenjske družice globoko občuteno sožalje.

21

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eG
u
s
a
r
j
i

Pred izbiro postavljen

»Ce bi bila postavljena pred izbiro,« je vprašal Harun al Raščid svojega dvornega norca, »da se spremeniva ali v konja ali v osla, — kaj bi ti izbral?«

»Naj izvoli moj prevzvišeni gospod prej izbrati,« se je smehljajal norec, »jaz sem potem zadovoljen z živaljo, ki ostane.«

»V tem primeru vzamem jaz umevno konja,« je rekel Sultan in se zaničljivo smehljajal.

»In jaz z največjim veseljem osla.«

»Kako — z največjim veseljem?« se je čudil Harun al Raščid.

»Gotovo, o gospod!« je pokimal norec mirno, »ker glejte: na tem svetu je že večkrat osel prišel do visokih in najvišjih služb, toda o konju nisem kaj takega še nikdar slišal.«

ZA VISOKOŠOLCE

Na odločno zahtevo visokošolcev je upravni svet tržaškega vseučilišča pred dnevi sklenil, da visokošolcem ni treba letos plačati 2.000 lir več šolnine za ogrevanje šolskih prostorov. Kdor je vsoto že položil, se mu bo vračunala, ko bo plačal drugi obrok šolnine.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 15. novembra v
PROSVETNI DVORANI V GORICI

DESETI BRAT

Ljudska igra

Matineja ob 10.30 za mladino in popoldanska pred-
stava ob 16.30.

Cene vstopnicam: dopoldne za mladino sedeži po 200
in stojišča po 100 lir; pri popoldanski predstavi se-
deži po 300 in stojišča po 150 lir.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 21. nov., ob 21. uri v Avditoriju v Trstu
krstna predstava

NICKY, ZLATI DEČEK

komedija v treh dejanjih

Spisal JOSIP TAVČAR

Režiser J. BABIC

Scenograf J. CESAR

V nedeljo, 22. nov., ob 16.30 v Avditoriju ponovitev

KROZEK SLOVENSKIH IZOBRAZENECV V
TRSTU vabi na sestanek, ki bo v petek, 13.
novembra, ob 20.30 v prostorih Baletne šole,
ul. Ruggero Manna 29/I. Na sporedu je foto-
reportaža Rafka Dolharja:

»JULIJSKE ALPE V SLIKI IN BESEDI«

— X —

Hkrati KSI sporoča, da namerava prirediti
tečaj za strokovne prevajalce in tolmače. Raz-
ni strokovnjaki bodo predavali o primerjal-
nem slovensko-italijanskem izrazoslovju s
pravnega, gospodarskega in tehničnega pod-
ročja. Prijaviš se lahko najkasneje do 1. dec.
v društvenih prostorih v Trstu, ul. Commer-
ciale 5/I., kjer boš vsak delavnik od 10. do
12. ure dobil vsa potrebna pojasnila.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477